

Європейський Союз підтримує український малий та середній бізнес

Підтримка малого та середнього бізнесу – ключовий пріоритет допомоги ЄС Україні

Досвід держав-членів ЄС показує, що мікро-, малі та середні підприємства (ММСП) є основою стійкості, конкурентоспроможності та сталого розвитку економіки кожної країни та Єдиного ринку ЄС в цілому. За даними [OECD](#) в Україні до 2022 року саме МСП становили 99,97% від загальної кількості підприємств (як юридичних осіб, так і фізичних осіб-підприємців). Повномасштабне вторгнення Росії в Україну спричинило серйозні розлади в ланцюгах постачання бізнесу та коливання на ринках, а ризики, пов'язані з правовими та договірними умовами ведення підприємницької діяльності, значно підвищилися. Найбільш серйозно це вплинуло на ММСП. Для ЄС відновлення економічного потенціалу ММСП в Україні та поліпшення бізнесового та інвестиційного клімату шляхом реалізації першочергових реформ є ключовими пріоритетами підтримки країни на шляху її вступу до ЄС.

Ініціатива [EU4Business](#), яка є всеохопним брендом для всіх проектів, пов'язаних із ММСП, спрямована на створення робочих місць, розвиток та отримання прибутку для підтримки відновлення української економіки. Вона включає заходи зі створення сприятливого бізнес-середовища та конкурентоспроможних ринків завдяки спрощенню регуляторних вимог та процесів управління бізнесом, більш досконалому регулюванню фінансових послуг, поліпшенню корпоративного управління та політики власності державних підприємств; ефективній конкуренції та контролю за державною допомогою, а також зміцнення національної інфраструктури забезпечення якості. Ініціатива також охоплює пряму підтримку галузей економіки, які створюють додану вартість і робочі місця, через доступ до фінансування та послуг з розвитку бізнесу для ММСП, особливо тих, які мають зелені та цифрові бізнес-моделі, інноваційний потенціал та перспективи інтеграції до Єдиного ринку ЄС та глобальних ланцюгів доданої вартості.

Поточна підтримка з боку EU4Business скерована на те, щоб допомогти підприємствам вижити та якомога швидше подолати наслідки війни. Для кожного з основних напрямків роботи, наведених нижче, застосовується комплексний підхід до вирішення проблем, підкріплений належними комунікаційними та фінансовими інструментами з метою підтримки окремих програм або проектів.

Підтримка національних і місцевих органів влади, відповідальних за формування та реалізацію політики щодо МСП у світлі вступу до ЄС, спрямована на створення сприятливого регуляторного та операційного бізнес-середовища, порівнянного з умовами Єдиного ринку Європейського Союзу. Підтримка ЄС Міністерства економіки України, Міністерства цифрової трансформації та, зокрема, **Офісу з розвитку підприємництва та експорту**, відповідального за реалізацію політики щодо МСП, допомагає забезпечити інституційну та політичну узгодженість із відповідною системою сприяння розвитку малого та середнього підприємництва в Євросоюзі, а також розвивати широкий спектр консультаційних послуг і можливостей практичної підтримки бізнесу, таких як участь у європейських і міжнародних виставках і торговельних заходах. Наприклад, нова програма грантів **«Business Bridge» («Бізнес-Міст»)**, яка має розпочати роботу до кінця 2023 року, буде спрямована на підтримку 1500 українських компаній ваучерами на фінансування, щоб вони могли підготуватися та взяти участь у торговельних заходах у країнах ЄС. Офіс з розвитку підприємництва та експорту у співпраці з шістьма іншими українськими та міжнародними партнерами адмініструватиме цю програму від імені Європейського Союзу. Офіс також було обрано одним із партнерів-виконавців програми **«Digital Europe» («Цифрова Європа»)**, в якій Україна зараз бере афілійовану участь.

«Докладатиму всіх можливих зусиль для підтримки реформ в Україні як країні-кандидаті на вступ до ЄС», – запевнила Катаріна Матернова, розпочинаючи свою місію Посла Євросоюзу в Україні, – «Майбутнє України – у ЄС».

Підтримка ЄС розвитку приватного сектору в регіоні Східного партнерства (включно з Україною) становить **245,2 млн євро** станом на середину 2023 року. Більшість з цих коштів закладено у фінансові інструменти, розроблені міжнародними фінансовими установами-партнерами ЄС спільно з місцевими банками. Портфель двосторонніх бізнес-проектів ЄС в Україні включає **15 чинних проектів із загальним бюджетом 92,3 млн євро**.

У сфері політики Європейський Союз надає пріоритет підтримці дерегуляції та реформі системи державного контролю, а також вдосконаленню урядової політики та регуляторних рішень з метою формування більш прозорого бізнес-середовища. Фахівці Офісу ефективного регулювання BRDO за підтримки Євросоюзу залучені до Міжвідомчої робочої групи з питань [дерегуляції](#), яка сьогодні працює над спрощенням української нормативно-правової бази щодо ведення бізнесу, ліквідацією застарілих вимог, цифровізацією процедур задля поліпшення життя та умов ведення малого та середнього підприємництва.

ЄС продовжує надавати підтримку органам місцевого самоврядування з метою посилення розвитку підприємництва в регіонах та зміцнення бізнес-кластерних ініціатив. Це дозволяє регіональним бізнес-кластерам спрощувати процедури, скорочувати витрати на закупівлю сировини та обладнання, виготовлення та реалізацію готової продукції як на внутрішньому, так і на зовнішньому ринках. Це також допомагає підвищити конкурентні переваги МСП та їх сталість, особливо під час війни. Успішні кластери стануть привабливими для ділового партнерства з національними та міжнародними компаніями, отримують доступ до фінансування та нові можливості для розвитку. [Програма EU4Business](#), яку впроваджує GIZ, співпрацює з Українським кластерним альянсом і підтримує понад 30 його членів у процесах їх розвитку та зростання.

Рівноправний і неускладнений доступ до фінансування є постійним викликом для малих та середніх підприємств, яка загострилася з початком повномасштабної війни. У перші місяці повномасштабного російського вторгнення ЄС мобілізував невідкладну фінансову допомогу для найбільш постраждалих ММСП. Влітку 2022 року перший транш у розмірі **1,2 мільйона євро** було надано через **300 мікрогрантів** (кожен в обсязі 4 000 євро) для підтримки найбільш постраждалих мікропідприємств із витратами на релокацію, технічне обслуговування, ремонт або заміну обладнання, закупівлю матеріалів, зарплату співробітникам та забезпечення подібних невідкладних витрат та потреб із підтримки ліквідності. З того часу в рамках програми EU4Business було виділено загалом понад **7 мільйонів євро** для позачергових прямих грантів підприємствам для досягнення різних цілей відновлення та розвитку.

Окрім грантів через програму EU4Business, існують можливості фінансування в рамках загальноєвропейських програм, таких як **Horizon Europe, Creative Europe, Digital Europe та Програма єдиного ринку**, до якої Україна нещодавно приєдналася. Агентство ЄС з питань інтелектуальної власності (EUIPO) у винятковому порядку поширило свій Фонд для малого та середнього бізнесу – **SME Fund** – на українські підприємства, які прагнуть захищати свої права інтелектуальної власності. Ініціатива **EU4Business та ЄБРР** щодо конкурентоспроможності МСП також продовжує підтримувати малі та середні підприємства в Україні за рахунок пільгових кредитів. Вона спрямована на модернізацію виробництва, підвищення конкурентоспроможності, узгодження виробничих процесів зі стандартами ЄС та використання можливостей європейського ринку. Інші різноманітні інструменти

зниження ризиків, які були запропоновані міжнародними фінансовими організаціями, сприяють доступу до фінансування для ММСП, у тому числі для компанії, які постраждали від війни, суб'єктів підприємницької діяльності, розташованих на звільнених територіях або поблизу лінії фронту.

Щоб отримати доступ до ринку, МСП можуть дослідити низку інструментів, які пропонує Європейський Союз. Зокрема, **Enterprise Europe Network** («Європейська мережа підприємств»), що діє в рамках Програми єдиного ринку ЄС) є найбільшою у світі мережею підтримки МСП. З річним бюджетом у 63 мільйони євро та діяльністю в 66 країнах, вона відкриває великі можливості для розвитку або розширення бізнесу та виходу на нові ринки. ЄС підтримує низку бізнес-платформ для пошуку партнерів, які в умовах війни є незамінними для сприяння українському експорту через механізм **«Шляхів солідарності»** або підтримки функціонування українських ланцюгів створення доданої вартості через **«Supply Chain Resilience Platform»** (Платформи стійкості ланцюга поставок). Ці практичні інструменти підтримки підкріплюються стратегічними політичними рішеннями ЄС у сфері торгівлі, які допомагають українським підприємствам збільшувати обсяги торгівлі та експорту до ЄС.

У цьому контексті рішення ЄС продовжити односторонні торговельні заходи щодо лібералізації українського експорту до ЄС до червня 2024 року було надзвичайно важливим для МСП, які планують виходити на ринки Євросоюзу.

У червні 2023 року Європейська Комісія запропонувала створити фінансовий механізм для України – спеціальний інструмент фінансування, який забезпечить послідовну, передбачувану та гнучку підтримку країни на період 2024-2027 років. Механізм організований навколо трьох компонентів: фінансової підтримки держави у формі грантів і позик, спеціальної інвестиційної програми для України **«Ukraine Investment Framework»**, технічної допомоги та інших заходів з підтримки. Після ухвалення він також сприяє переходу до зеленої, цифрової та інклюзивної економіки, що забезпечить поступове узгодження з правилами та стандартами Європейського Союзу.

Додаткова інформація про підтримку МСП з боку ЄС:

eu4ukraine.eu

eu4business.org.ua